

ANTASTISKA
DESSERTER

GODS &

ANL. 2017 HÖRS. PRIS 69 KR INKL. MOMS
PÅ 10% TVÄR. EURO 7,94

GÅRDAR

www.godsochgardar.se

30 sidor

ANTIK INREDNING

- *Slottslik badlyx*
- *Vackra antika hem*
- *Nygamla tapeter*

Cay Bond om
drottning
Silvias kläder

Italiens ljuvligaste
trädgård

3

HERRGÅRDAR PÅ NYTT SÄTT

»Tapeterna är tjocka, böljande och buktande, precis som på 1700-talet.»

Linnémuseet i Uppsala återfår sin 1700-talskruddin för Linnéjubiléet. Nya handgjorda tapeter och brostpanel i trompe l'œil-teknik som imiterar trä pryder väggarna i blomsterkungens forna bostad.

BLOMSTERKUNGENS NYGAMLA TAPETER

Det spikas, putsas och målas hemma hos Carl von Linné i Uppsala. Renoveringen ska vara klar till 300-årsjubileet av blomsterkungens födelse i maj. De vackra handmålade tapeterna står dekormålaren Hanna Säfström för. Här berättar hon om det nygamla rokokomönstret och ger sina bästa tapettips.

AV SUSSIE LINGE FOTO POPPF LINGE

År är det 300 år sedan Carl von Linné föddes och på Linnémuseet i Uppsala, där den världsbekände vetenskapsmannen bodde 1743–1778, renoverar man för fullt. Linnésällskapet, som ansvarar för restaurationen tillsammans med Statens Fastighetsverk, ska åter skapa Linnés hem så som man tror det såg ut på 1700-talet.

Man har skrapat bort de översta färglagren från väggar och snickerier för att få fram originalfärgerna. Linoljemålare har blandat till färgnyanser som är så nära originalfärgen som möjligt: kinnröksgrått, ljusgult och äggskal som enligt 1700-talstradition dominerar färgsättningen i rummen.

Man har inte haft mycket att gå efter förutom originalfärgen på snickerierna, spikhål som vittnar om tapeter samt några 1700-talsföremål man funnit bakom väggar och i trossbotten. Övervakningen vet man användes för forskning och studier. Nödvårdningen fungerade som familjens privata bostad. Väggarna var troligtvis både målade och tapetklädda, men några tapetfragment har man inte hittat.

Renoveringen av museet har utförts av flera skickliga hantverkare. Och de fantastiska nypgjorda tapeterna som nu sitter på plats, har handmålats med traditionella 1700-talsmönster. Dekorationsmålaren Hanna Säfström står för tapetchantverket tillsammans med Sanny Holm från Handpappersbruket och Anne Marie och Nils Thomsen som har sytt ihop och satt upp tapeterna.

Hanna har tillbringat åtskilliga timmar i arkiven på Stockholms stadsmuseum för att hitta mönster och färger som hon tror skulle passa blomsterkungen med familj. Även på Drottningholmsteatern har hon studerat de välbevarade 1700-talstapeterna.

– Framför allt i loger och garderober där tapeterna inte har utsatts för dagsljus. Jag har legat på alla fyra i tränga garderobsutrymmen för att få fram bra fragment, berättar Hanna.

ibland har de riktiga färgerna funnits välbevarade bakom skarven av nästa tapetväd.

– Tapeten satt i ett lörråd, säger hon och visar ett fotografi av en blommig rokokotapet från Drottningholmsteatern (se sidan 117).

Framför tapeten hade man ställt rengöringsmedel och tospapper.

– Det är helt fantastiskt att den är så välbevarad ändå, säger hon.

NÄR BETYDDERSKNINGARNA var klara gjorde Hanna tolkningar av de tänkta tapeterna i form av provbitar. Några provbitar målade hon med färger i de kraftiga nyanser de borde ha haft på 1700-talet. Andra prover målade hon med de ljusa nyanserna från de blekta och smutsiga tapetfragment hon hade funnit. Oftast är det just de lite blekta, smutsiga nyanserna många tänker sig i 1700-talsinredningar. Originalfärgerna upplevs som för skarpa, vi är ju inte vana att se dem så fräscha.

Vanligaste tapetmönstret under 1700-

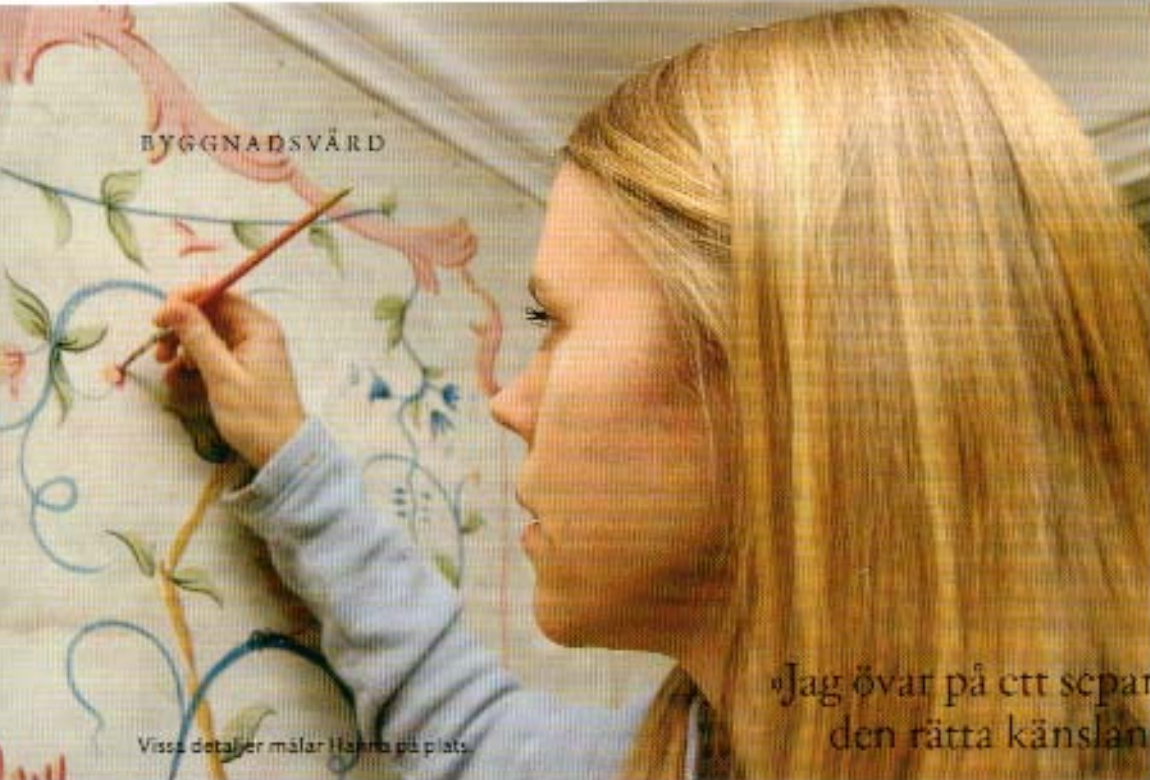
Hanna Säfström, Dekorationsmålning Design och Dekorering

VÅR MEST KÄNDE SVENSK

Carl von Linné, blomsterkungen, är vår mest kände svensk genom tiderna. Han var naturvetare, botanist, zoolog, geolog, läkare, friskvårdare och filosof. Han uppfann ett klassifikationssystem för växter och djur, *Systema naturae* 1735. 1757 adlades han och fick namnet Linné (innan hette han Linnaeus). Den Linneanska epoken stod för ambitionen att inventera, ordna och namnge hela naturen. Linnéjubileet pågår hela 2007 och firas med evenemang runt om i Sverige och utomlands. Den 23 maj firas hans 300-årsdag och i och med detta planeras Linnémuseets återinvigning.

BYGGNADSVÅRD

Vissa detaljer målar Hanna på plats.

«Jag övar på ett separat ark för att få den rätta känslan i penseldraget.»

Svartsjötapeten heter en av de nygjorda rokokotapeterna på Linnémuseet.

NAMN: Hanna Safström, 30 år.
BOR: I en lunkslägenhet på Söder i Stockholm.
AKTUELL: Målat tapeterna på Linnémuseet i Uppsala.
GOR: Dekorationsmålare. Grundade firman Karla Design och Dekorationsmåleri tillsammans med sina två kolleger Lotta Hammar och Sara Kebbon 1999. Blev nordisk mästare i Måleri år 2000.
STORRE RENOVERINGSUPPDRAG: Dekorera väggarna på Djurgårdspaviljongen och Skanska gruvan på Skansen, Skogsholms herrgård och hotell Krusen i Stockholm. Målat tapeter på Svartsjö slott utanför Stockholm.
FAVORITSTIL: Växlar efter stilarna hon jobbar med. Från rokokotill modern.
FAVORITTAPET: Handmålad rokokotapet med många olika färger och variation i mönstret.

Mönstret på dessa båndmålade tapeter kommer från Drottningholmsteatern.

Hanna drar en påse med torrt pigment över en plastfilm med hål. Pigmenten går igenom hålen till papperet under och blir till ett svagt mönster som Hanna sedan följer med penseln.

talets rokoko var diagonala linjer, blommor och blad på ljusgul eller ljusblå botten. I just och lätt och med inspiration från naturen passade också Linnémuseet och blomsterkungen bra. Så Hanna målade arbetsprover med snirkliga blomstergirlander, fåglar, träd och långa mossgröna blad i sin ateljé på Karlavägen i Stockholm.

När Anders Zander från Statens Fästighetsverk och museers intendent Ewa Björn väl hade valt bland proverna var det dags för Hanna att måla de riktiga tapeterna. Tapetpappret är handgjort av tidsenlig linnelump i ark, 53 x 63 centimeter, som limmas ihop till väder och grundmålas med emulsionslärg. De är tjocka, hyljande och bukrande, precis som på 1700-talet.

När Hanna handmålar tapeter börjar hon med att måla upp en rapport (ett avsnitt av tapetens mönster innan mönstret upprepar sig) på en plastfilm. Hon gör sedan hål i filmen utefter mönstret. Plastfilmen lägger hon över en tapetväd och drar en påse med torrt pigment över väden så att pigmenter tränger igenom hålen och ned på papperet. När plastfilmen avlägsnas

»Jag har legat på alla fyra i trånga garderobsutrymmen för att få fram bra tapetfragment.«

HANNAS TIPS FÖR GAMLA TAPETER

1. Har du gamla tapeter, så ta hand om dem. Börja med att försiktigt ta bort smuts och fläckar med en bit vitt bröd. Brödet fungerar som ett radergummi. De flesta tapeter från förr är målade eller tryckta med limfärg så sluta med rengöringen om lärgen börjar smutta av sig.
2. Fast delar som har lossnat med lim.
3. Skadade delar kan du försiktigt ersätta med tunna pappersbitar. Fäst dem bakom tapeten och måla.
4. Spara alla lösa tapetfragment i plastfickor eller kuvert. Skydda fragmenten från dagsljus.
5. Riv aldrig ned eller kasta en gammal tapet. Sätt hellre en masonitskiva framför innan du tapetserar eller målar om. Då blir tapeten väl bevarad under skivan och dessutom skyddad från solljus och smuts.
6. Om du vill ha hjälp att renovera din gamla tapet, kontakta en konservator. På sidan 119 får du tips om var du kan köpa gamla tapeter eller nytryckta i gamla mönster.

Linnémuseets nya tapeter är inspirerade av 1700-tals-tapeter från Drottningholms slott (övre) och Drottningholmsteatern (undre).

BYGGNADSVÅRD

Sverisjütapeten gör sig bra i sällskap med den gröna kakelugnen från 1700-talet

syns mönstret svagt i form av små prickar på våden. Det ger en vägledning om var hon sedan ska måla på fri hand.

– Innan jag målar övar jag för att få den rätta känslan i penseldraget, "schvunges", på ett separat ark. Det är känslan som gör mönstret levande, menar Hanna.

Att måla en våd för hand tar Hanna cirka två timmar beroende på hur många färger som används och hur många detaljer som finns i mönstret. Till ett rum i museet går det åt cirka 25 våder.

Till Linnémuseet använder jag emulsionsfärg i stället för den traditionella limfärgen som smetar av sig om man tar på den, berättar Hanna.

Då Hanna är färdig med målningen sys våderna ihop med lintråd till ett helt väggparti. Snickarna på museet har förbetratt tapetuppsättningen genom att montera trälistor runt väggarna som tapeterna kan fästas i. Tapetkanten viks försiktigt in och tapeten mätas så den sitter rakt. När tapeterna spikats på plats är det målarens tur att med varsam hand måla bröstpanel i trompe l'œil teknik. □

»Tapeterna är en viktig del av en byggnads själ, historia och karaktär.«

BESÖK LINNÉMUSEET

Linnémuseet i Uppsala byggdes 1693 av Olof Rudbeck d.s. När Carl von Linné flyttade in år 1743 lär han slottsmurmästare Kömer bygga om. Övre våningen inreddes till föreläsningstal, bibliotek, studiekammare och naturaliekaikinhort. Nedre våningen blev bostad åt Carl, hans hustru Sara och deras sju barn. Carl von Linné bodde här från till 1778. Under tiden köpte han även Hammarby utanför Uppsala som sommarhortad. Byggnaden är i dag ett ståtligt byggnadsminne som förvaltas av Statens Fastighetsverk och hyrs av Svenska Linnésällskapet. **LIGGER:** Svartböcksgatan 27, Uppsala. **ÖPPETTIDER:** Sommartid juni, juli och augusti kl 12-16, alla dagar utom måndag, samt även vissa helger i maj och september. Gruppvisningar kan arrangeras på andra tider efter överenskommelse, telefon 018-13 65 40 **MER INFO:** www.linnemuseet.se

Gods & Gårdar återkommer under året med fler artiklar om Linné

HÄR HITTAR DU GAMLA TAPETER

- Handtryckta Tapeter Kirgit Burström AB, Långholmen, utför rekonstruktioner av tapeter från fragment. Har även en unik kollektion av 1700- 1800- och 1900-talstapeter. www.handtrycktatapeter.se
- I Malmö finns ett tapetantikvariat som har originaltapeter och nyproducerat i gammal stil från 1910 till 1980. www.tapetorama.se
- Nacka Hyggnadsvård i Saltsjö-Boo har tapeter från 1700 till 1950. www.nackabyggnadsvard.se
- Interior 1900 är en internetbutik som specialiserat sig på äldre tapeter, ej nytryck. De flesta är från Skandinavien och ären 1890 till 1980. www.interior1900.com